ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΚΚΟΣ, Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ

Τὸ κέφι ἑνὸς μελαγχολικοῦ συγγραφέως. Οἱ πρῶτοι στίχοι τοῦ Κόκκου. Ἔμμετροι ἐπικήδειοι λόγοι. Οἱ ἔρωτες τοῦ Κόκκου. Καρδιά.. Πανδοχεῖον. Ἡ ἐγκαρδιότης οὗ ποιητοῦ. Ὁ θόρυβος γύρω ἀπὸ ἕνα ἔργον του. Τί ἔγραφαν, τί ἔλεγαν καὶ τί διέδιδαν οἱ ἐχθροί του. Μιὰ ὡραία ἀπάντησις κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Δημήτριος Κόκκος, ὁ ἀείμνηστος συγγραφεὺς τοῦ «Μπάρπα—Λινάρδου», ἦταν, στὴν ἐποχή του, ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ χαρακτηριστικοὺς τύπους τῆς παλῆς Ἀθήνας, ἀπαράμιλλος γιὰ τὶς χαριτολογίες του, γιὰ τὸ ἀνεξάντλητο κέφι του, γιὰ τ' ἀξέχαστα καλαμπούρια του.

Παρ' ὅλον ὅμως τὸν εὔθυμο χαρακτῆρα του, ὁ Κόκκος ἔκρυβε μέσα του μιὰ βαθειὰ μελαγχολία.

Ἡ μελαγχολία αὐτὴ τοῦ ὑπαγόρευσε καὶ τοὺς πρώτους στίχους του, μὲ τοὺς ὁποίους ἔγινε γνωστὸς στοὺς φιλολογικοὺς κύκλους τῆς ἐποχῆς του.

Ὁ Κόκκος, ὅταν πρωτοῆλθε στὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὸ Ναύπλιο, ποὺ ἦταν ἡ πατρίδα του, νέος ἀκόμα, μόλις 18 ἐτῶν, ἐξεφώνησε δυὸ ἐπικηδείους λόγους... ἐμμέτρως! Οἱ λόγοι του αὐτοὶ ἀρέσανε ὡστόσο κι' ἔτσι πρωτογνωρίσθηκε στὴν πρωτεύουσα ὡς ποιητής.

Ὁ ἕνας ἐπικήδειος τοῦ Κόκκου ἐξεφωνήθη ἢ μᾶλλον ἀπηγγέλθη κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ Βούρβαχη καὶ ὁ ἄλλος στὴν κηδεία τῆς ὡραίας Ἀθηναίας κόρης τοῦ Κων. Καραλιβάνου.

***

Ὁ Κόκκος ἦταν ἕνας χαρακτῆρας παράδοξος, μιὰ ἰδιοφυῖα ἀλλόκοτη καὶ ἰδιόρρυθμη, ποὺ καταντοῦσε κάποτε τελείως ἀκατανόητη.

Τὰ πρῶτα χρόνια ποὺ εἶχε ἔλθει στὴν πρωτεύουσα ὁ Κόκκος, μόλις 20 ἐτῶν τότε, ἐρωτεύθηκε κάποια γνωστὴ Ἀθηναία δεσποινίδα τῆς καλῆς τάξεως.

Ἕνα βράδυ συναντήθηκε τυχαῖα στὴν Πλατεῖα Συντάγματος μὲ τὸ στενό του φίλο Γ. Μαζαράκη, στὸν ὁποῖο ὁ Κόκκος ἄρχισε νὰ λέη τὸν πόνο του, νὰ μιλάη γιὰ τὸν ἔρωτά του, ν' ἀναστενάζη καὶ νὰ κάνη λόγο περὶ αὐτοκτονίας, ἄν—ὅπως ἔλεγε—δὲν ἐπραγματοποιεῖτο τὸ ὄνειρό του!

Ὁ Κόκκος μιλοῦσε μὲ τόση ἀπελπισία καὶ μὲ τέτοιο ψυχικὸ σπαραγμό, ποὺ ὁ φίλος του, πραγματικὰ συγκινημένος, προσπάθησε νὰ βρῆ τὰ πιὸ θερμὰ λόγια γιὰ νὰ τὸν παρηγορήση.

Ἄξαφνα, ἐκεῖ ποὺ μιλοῦσαν, πέρασε ἀπὸ μπροστά τους μιὰ ὡραία ξανθειὰ κοπέλλα.

Ὁ Κόκκος, κόβοντας τότε τὴ συζήτησι μὲ τὸ φίλο του, παρακολούθησε τὴ νέα μὲ τὸ βλέμα του, ὡς τὴ στιγμὴ ποὺ τὴν εἶδε νὰ χάνεται στὴ δεντροστοιχία.

— Ψυχή μου κοπέλλα! εἶπε τότε στὸν φίλο του.

Ὁ Μαζαράκης τὰ εἶχε χάσει κυριολεκτικῶς μὲ τὴ στάσι του:

— Βρὲ σὺ, τοῦ εἶπε κοροϊδεύεις μαζύ μου, τόση ὥρα; Ὡς τὴ στιγμὴ αὐτὴ πέθαινες γιὰ ἐκείνη τὴν ἀριστοκράτισσα ποὺ μοῦ ἔλεγες, καὶ τώρα, μόλις πέρασε μιὰ ἄλλη τὴν ξέχασες κι' ὅλας;...

— Ἄχ! καϋμένε, τοῦ ἀπάντησε ὁ Κόκκος κουνώντας τὸ κεφάλι του!.. Κρῖμα ποὺ μὲ γνωρίζεις ἀπὸ μωρὸ καὶ δὲν μπόρεσες ἀκόμα νὰ μὲ καταλάβης... Ἐγὼ, φίλε μου ἔχω καρδιὰ μεγάλη, ποῦ μπορῶ ν' ἀγαπῶ ταυτοχρόνως καὶ μὲ τὴν ἴδια δύναμι, ὄχι μιὰ... ἀλλὰ... δώδεκα!...

* * *

Μὲ τὸν Κόκκο τὰ ἔχανε κανεὶς κυριολεκτικῶς.

Δὲν ὑπῆρχαν γι' αὐτὸν οὔτε τύποι οὔτε ἐτικέττες, οὔτε ἐθιμοτυπίες.

Μιλοῦσε σ' ὅλους, ἀπὸ τὸν στενώτερο φίλο του, μέχρις ἐκείνου ποὺ θὰ γνώριζε γιὰ πρώτη φορὰ κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, χωρὶς ν' ἀλλάξη τίποτε ἀπὸ τὴν εὔθυμη, τὴν ἀνοιχτόκαρδη συμπεριφορά του.

Κάποτε ὁ φίλος του, μακαρίτης Σουρῆς, τοῦ σύστησε στὸ σπίτι του μιὰ κυρία, τῆς καλλιτέρας Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας μὲ τὴν ὁποία ὁ Κόκκος ἐχόρεψε δυὸ χορούς.

Τὴν ἑπομένη δὲ ὅταν τὴν εἶδε τυχαῖως στὴν ὁδὸν Σταδίου τὴν χαιρέτησε μὲ γέλοια καὶ μὲ χαρές, σὰν νὰ τὴν γνώριζε ἀπὸ χρόνια καὶ λίγο ἔλειψε νὰ... τὴν ἀγκαλιάση!...

***

Ἀπὸ τὰ ὡραιότερα ἀνέκδοτα τῆς ζωῆς τοῦ Κόκκου εἶνε κι' ἐκεῖνο ποὺ τοῦ συνέβη τὴν ἐποχὴ ποὺ ἔδωσε στὸ Θέατρο τὸν περίφημο τότε Μπάρμπα - Λινάρδο τὸ προτελευταῖο του ἔργο.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἦταν μοναδική. Ἐπὶ πολλὲς ἡμέρες εἶχε γίνει τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας.

Ἐν τούτοις δὲν ἔλειψαν καὶ οἱ ἐπικριταί του. Εὐθὺς ἀπὸ τὴν πρώτη παράστασι πολλοὶ ὑποστήριξαν ὅτι ἡ ὑπόθεσις τοῦ «Μπάρμα - Λινάρδου» δὲν ἀνῆκε στὸν Κόκκο, ἀλλὰ στὸν Ἄγγελο Βλάχο, ἀπὸ ἕνα ποίημα τοῦ ὁποίου εἶχε κλέψει ὁ Κόκκος τὴν ἰδέα τοῦ ἔργου.

Ἐπίσης ὑπῆρχαν καὶ ἄλλοι οἱ ὁποῖοι ἔλεγαν πὼς ὁ Κόκκος εἶχε πάρει τὴν ἰδέα τοῦ «Μπάμπα Λινάρδου» ἀπὸ ἕνα δίστιχο τοῦ λαοῦ ποὺ ἔλεγε: «Πάρε τὸν παρᾶ σου πίσω καὶ ἄσε με νὰ εὐτυχήσω.»

Ὅταν τὰ πληροφορήθηκε ὅλα αὐτά, ὁ Κόκκος, ἔγινε ἔξω φρενῶν. Ἦταν ἡ μόνη φορὰ ποὺ τὸν εἶδαν οἱ φίλοι του νὰ θυμώνη τόσο καὶ νὰ τὸ παίρνη κατάκαρδα.

Τὴν μεθεπομένη λοιπὸν τῆς πρεμιέρας τοῦ ἔργου του ὁ Κόκκος ἀνέβαινε τρεχάτος τὴν ὁδὸν Πανεπιστημίου.

— Γιὰ ποῦ Δημητράκη; τὸν ρώτησε ὁ Μπάμπης Ἄννινος ὁ ὁποῖος τὸν συνάντησε πρὸ τῆς Βιβλιοθήκης.

— Πάω στὴν «Ἀκρόπολι». Πρέπει νὰ ἰδῶ τὸν Βλάσση γρήγορα, ἀπάντησε ἀσθμαίνων ὁ Ἰάκωβος. Ἔχω νὰ τοῦ δώσω μιὰ ἐπιστολὴ νὰ δημοσιεύση.

Πραγματικῶς ὁ Κόκκος πῆγε στὰ Γραφεῖα τῆς «Ἀκροπόλεως» καὶ ἔδωσε στὸν Γαβριηλίδη ἕνα σημείωμα, τὸ ὁποῖο τὸν παρεκάλεσε νὰ δημοσιευθῆ στὴν ἐφημερίδα του, ὡς ἀπάντησις στὶς διάφορες ἐπικρίσεις τοῦ ἔργου του.

Τὸ σημείωμα αὐτὸ ἔλεγε τὰ ἑξῆς:

«Κύριε Γαβριηλίδη,

»Μὲ κατηγοροῦν ὅτι ἔκλεψα τὴν «Δύρα τοῦ Μπάρμπα—Λινάρδου» ἀπὸ τὸ ποίημα τοῦ Βλάχου καὶ ἀπὸ τὸ γνωστὸ δημῶδες δίστιχο: «Πάρε τὸν παρᾶ σου πίσω κ' ἄσε με νὰ εὐτυχήσω».

»Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι τὸ δίστιχο αὐτὸ μ' ἐνέπνευσε, ὅπως καὶ τὸ ποίημα τοῦ Βλάχου ἐπίσης. Ἀλλὰ ἐὰν αὐτὸ εἶνε ἢ δύναται νὰ λεχθῆ κλοπὴ καὶ ἂν εἶνε ὄντως τόσο εὔκολο πρᾶγμα νὰ γράψη κανεὶς κωμωδία ἀπὸ ἕνα δίστιχο, τότε προκαλῶ τοὺς κ=τηγόρους μου νὰ κάνουν δράματα ἢ κωμωδίας, κατὰ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν των, ἀπὸ τὰ ἑξῆς ρητά, παροιμίας καὶ δίστιχα: «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένοιτε κτλ.». «Στοῦ κουφοῦ τὴν πόρτα, ὅσο θέλεις βρόντα!». «Μαντζουράνα στὸ κατώϊ νὰ σὲ φίλαγα στὸ σβέρκο!». «Ἀρχὴ σοφίας, φόβος κυρίου» κ.τ.λ. »κ.τ.λ.

Σὸς

Δ. ΚΟΚΚΟΣ».

Δημήτριος Κόκκος

ρωτας. Εἶχα μόνο τὸ σταθερὸ αἴσθημα κάποιου κενοῦ. Μιὰ τυφλὴ ὁρμὴ ἔβραζε μέσα μου. Καὶ γύρευε νὰ ξεσπάση. Καβάλλα στ' ἄλογο διάβαινα ἀνάμεσα στοὺς λουλουδισμένους τόπους σὰν παλαβός. Καὶ πότε-πότε ριχνόμουν στὰ τέσσερα σὲ κάποιον ἀπότομο ἀνήφορο, σπηρουνιάζοντας τ' ἄλογο μὲ λύσσα· δέκα φορὲς κινδύνεψα ἔτσι νὰ τσακιστῶ. Ἤμουνα ἕτοιμος νὰ θεοποιήσω τὴν πρώτη κοπέλλα ποὺ θάβρισκα μπροστά μου.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΣΕΣ: Ἡ συνέχεια.